

ჩინეთის როლი ახლო აღმოსავლეთის ეკონომიკურ განვითარებაში

უჩა ჩიტიძე
თსუ სტუდენტი

რეზიუმე

ჩინეთის ეკონომიკა ბოლო რამდენიმე ათწლეულია განვითარებას განაგრძობს და ამით მსოფლიოში საინტერესო პრეცედენტს ქმნის. ქვეყნის ეკონომიკური წინსვლა 1978 წლის რეფორმების შემდეგ დაიწყო. დღეისთვის კი მისი ეკონომიკა ამერიკის შემდგომ მსოფლიოში უდიდესია. მსყიდველობით უნარის პარიტეტის მიხედვით კი იგი ამერიკის შეერთებულ შტატებსაც აჭარბებს (The World Bank.2018).

რაც შეეხება ახლო აღმოსავლეთს, იგი თანამედროვე მსოფლიოს ერთ-ერთი მოუგვარებელი პრობლემაა. რეგიონში ერთი მხრივ ისრაელ-პალესტინის დაძაბული ურთიერთობა, სირიის კრიზისი და ირანის ბირთვული პროგრამის საკითხი, მეორე მხრივ კი გარე ძალების ინტერესები რთულ სიტუაციას ქმნის. ჩინეთი ბოლო ათწლეულია აღნიშნულ რეგიონთან ურთიერთობის გაღრმავებას ცდილობს და ეს უკანასკნელი აღარ გულისხმობს მხოლოდ ეკონომიკურ ინტერესებს. ახლო აღმოსავლეთში ისეთი დიდი სახელმწიფოები მოქმედებენ, როგორც თურქეთი, რუსეთი, ირანი და ამერიკის შეერთებული შტატებია. ამიტომ ჩინეთის მცდელობამ, გაიღრმავოს რეგიონში პოზიციები, შეიძლება გარკვეული პრობლემები წარმოშვას.

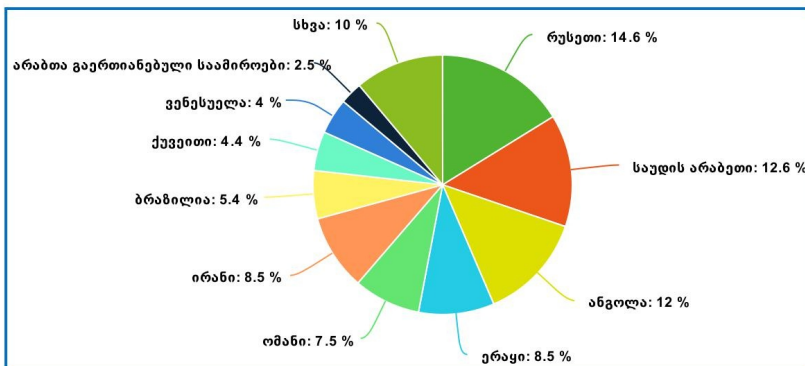
ნაშრომის კვლევის მეთოდოლოგია არის თვისებრივი. გამოყენებული იქნება ქეისის შესწავლა, მეორადი წყაროების ანალიზი. ინფორმაციის შეგროვება მოხდა მეორადი წყაროების საფუძველზე: ინტერნეტში არსებული ნაშრომები, სტატიები, ოფიციალური განცხადებები. საკვლევი კითხვაა: რა ცვლილებები მოიტანა ეკონომიკური განვითარების კუთხით ჩინეთმა რეგიონში.

საკვანძო სიტყვები: ჩინეთი, ახლო აღმოსავლეთი, „ერთი სარტყელი, ერთი გზა“, ინვესტიცია.

პირითაღი ტექსტი

ჩინეთის ეკონომიკის ზრდის ტემპს მთელი მსოფლიო ყუდა-
ლებით აკვირდება. მიუხედავად იმისა, რომ ქვეყნის ეკონომიკური
ზრდა 2010 წლიდან მკვეთრად კლებულობს, მშპ-ს ზრდის
ტემპი მაინც ინარჩუნებს 6,4-6,5%-იან მაჩვენებელს (Trading
Economics). აქვე უნდა ვთქვათ, რომ ჩინეთი მსოფლიოში უდი-
დესი ნავთობიმპორტიორი ქვეყანა გახდა და 2017 წელს ამერი-
კის შეერთებულ შტატებს გადაუსწრო. ჩინეთი უფრო მეტ ნა-
ვთობს ფლობს, ვიდრე სირია ეგვიპტე, იემენი და ომანი ერთად
აღებული, მაგრამ სწრაფად განვითარებად, მილიარდზე მეტი
მოსახლეობის მქონე ქვეყანას ეს არ ჰყოფნის. ამერიკის ენერგე-
ტიკის საინფორმაციო ადმინისტრაციის მიერ გამოქვეყნებული
მონაცემებით ჩინეთი ნავთობის წარმოებით მეხუთე, მოხმარე-
ბით კი მეორე ადგილს იკავებს (EIA.2018).

ჩინეთს სურს ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნებთან ურთიე-
რობის გაღრმავება და ეს არცაა გასაკვირი. აქ არსებული ნა-
ვთობის რესურსებით აიხსნება აზიის წამყვანი სახელმწიფოს
გააქტიურება ისეთ არაკონტროლირებად და საფრთხის შემ-
ცველ რეგიონში, როგორიც ახლო აღმოსავლეთია.

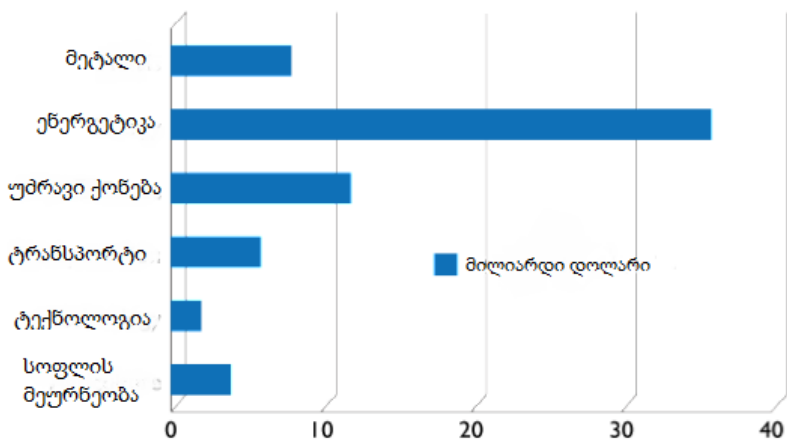

ჩინეთი ახლო აღმოსავლეთში ცივი ომის შემდეგ იწყებს გა-
აქტიურებას, რაც უპირველესად, ქვეყნის ენერგეტიკულ რესუ-
რსებზე მოთხოვნას უკავშირდებოდა. ჩინეთმა 2004 წელს ჩინე-

თ-არაბული ქვეყნების თანამშრომლობის ფორუმი (CASCF) დაა-
რსა,რომლის მიზანიც ორ მხარეს შორის ვაჭრობასა და ტექნო-
ლოგიურ სფეროში თანამშრომლობას გულისხმობდა.მას შემდეგ
ფორუმი აქტიურად ფუნქციონირებს.ჩინეთმა სწრაფად გააფა-
რთოვა თავისი ეკონომიკური კავშირები აღნიშნულ რეგიონთან.
ამას ადასტურებს ის ფაქტიც, რომ 2005 წლიდან 2009 წლამდე
ჩინეთის მთლიანი სავაჭრო მოცულობა ახლო აღმოსავლეთთან
87%-ით გაიზარდა და 100 მილიარდი დოლარი შეადგინა. 2012
წელს კი ჩინეთის ოფიციალური სტატისტიკის მიხედვით დაა-
ხლოებით 222 მილიარდ დოლარს მიაღწია(stats.gov.cn).ჩინეთის
მიერ განხორციელებული ინვესტიციები ახლო აღმოსავლეთში
სწრაფი ტემპით გაიზარდა და 2005 წელს სანყისი 1 მილიარდი
დოლარიდან 2009 წელს 11 მილიარდი დოლარი გახდა წელს.ჩინე-
თის ოფიციალური სტატისტიკის მიხედვით, ინვესტიციამ ირან-
ში 2005 წლიდან 2012 წლამდე 18.6 მილიარდი დოლარი შეადგინა.
მათ შორის 13.9 მილიარდი ენერგეტიკის სექტორში, 2.1 მილია-
რდი ტრანსპორტირებასა და 2.8 მილიარდი სხვადასხვა ძვირფას
ლითონში. ჩინეთმა საუდის არაბეთში 13.6 მილიარდი დოლარის
ინვესტიცია დააბანდა. თურქეთში კი 6.4 მილიარდი დოლარის
ინვესტიცია შევიდა. ამას დამატა ისიც,რომ ჩინეთი ერაყსა და
ირანში ყველაზე მსხვილი უცხოელი ინვესტორი გახდა.

თვისობრივად ახალი ეტაპი დაიწყო ახალი ინიციატივის
„ერთი სარტყელი, ერთი გზის“ (“One Belt, One Road”) წარმო-
შობის შემდეგ.იგი 2013 წელს ჩინეთის პრეზიდენტმა სი ძინ-
პინმა წარადგინა(აერთიანებს „აბრეშუმის გზის ეკონომიკური
სარტყელისა“ და „21-ე საუკუნის საზღვაო აბრეშუმის გზის“
პროექტებს). „ერთი სარტყელი, ერთი გზის“ მთავარი მიზანი
ევროპისა და აზიის ქვეყნებს შორის ფინანსური ინტეგრაცია
და ინფრასტრუქტურის დაკავშირებაა.თუმცა ჩინეთისთვის
აღნიშნული ინიციატივა უპირველესად ახლო აღმოსავლეთის
რესურსებზე გაადვილებულ წვდომას ნიშნავს. 2016 წლის 13
იანვარს პეკინმა პირველი პოლიტიკური დოკუმენტი გამოსცა
არაბულ ქვეყნებთან დაკავშირებით,რასაც მალევე მოყვა პრე-
ზიდენტ სი ძინპინის ვიზიტი ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნებში:

ჩინეთის ინვესტიცია ახლო აღმოსავლეთში 2005-2013

საუდის არაბეთში, ეგვიპტესა და ირანში.

ჩინეთმა გასულ წელს 23 მილიარდი აშშ დოლარი გამოყო არაბულ ქვეყნებში, ინფრასტრუქტურისა და რეკონსტრუქციის პროექტების, ჰუმანიტარულ დახმარების და არაბულ სახელმწიფოთა სოციალური სტაბილურობის მხარდასაჭერად. სესხი დააფინანსებს ეკონომიკურ და ინდუსტრიულ პროექტებს, რაც მოიცავს თანამშრომლობას ნავთობისა და გაზის სფეროში, ასევე ბირთვული და სუფთა ენერგიების მიმართულებით. ახალი ინიციატივა გულისხმობს ჩინეთისა და არაბული ქვეყნების ბანკების გაერთიანებასაც, რომლის ფონდი 3 მილიარდი დოლარი იქნება. ჩინეთის დედაქალაქში შეკრებილ 21 არაბული ქვეყნის წარმომადგენელს, სი ძინპინმა განუცხადა, რომ ახლო აღმოსავლეთში უსაფრთხოების პრობლემების გადაწყვეტის გზა ეკონომიკურ განვითარებაშია.

ჩინეთი საკმაოდ ჭკვიანურ და პრაგმატულ ეკონომიკურ პოლიტიკას ატარებს. იგი ინარჩუნებს მეგობრულ ურთიერთობას, როგორც საუდის არაბეთთან, ასევე ირანთან. ცნობილია, რომ ვაჭარბისტურ საუდის არაბეთსა და შიიტურ ირანს შორის ურთი-

ერთობა დაძაბულია. ჩინეთის რეგიონში მოქმედების ძირითადი მოტივი მატერიალური სარგებლის მიღება რომაა, მას გაეროს უშიშროების საბჭოში მისი მოქმედებაც ადასტურებს-იგი რუსეთთან ერთად ბლოკავდა ჯერ ირანის, შემდეგ კი სირიის წინააღმდეგ სანქციების მიღებას. ეს იმიტომ, რომ ჩინეთს საკუთარი ინტერესები აქვს ბაშარ ალ-ასადის მთავრობასთან. ირანი კი ჩინეთის მიერ ინიცირებულ „ერთი სარტყელი, ერთი გზის“ ერთ-ერთი მთავარი საკვანძო მონაკვეთია, ამიტომ მასთან ურთიერთობის გაფუჭებას იგი ვერ დაუშვებს.

როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ჩინეთის ჩართულობა ახლო აღმოსავლეთში სცილდება ენერგეტიკული სფეროს. 2014 წელს ჩინეთმა ჩინეთ-არაბული ქვეყნების თანამშრომლობის ფორუმის მე-6 კონფერენციაზე ახლო აღმოსავლეთთან თანამშრომლობის “1 + 2 + 3” მოდელი წარადგინა. დოკუმენტმა გაფართოვა ორმხრივი თანამშრომლობა ვაჭრობასა და ენერგეტიკულ სფეროებში და ისეთი დარგებიც მოიცვა, როგორიცაა მაღალტექნოლოგიური ტექნოლოგიები, ბირთვული ენერგეტიკა და კოსმოსური თანამგზავრები. უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ჩინეთი მოლაპარაკებას აწარმოებს, როგორც პალესტინასთან (რომელსაც სამრეწველო პარკების მშენებლობას, მზის ენერგო სადგურების განვითარებასა და საინვესტიციო და ეკონომიკურ დახმარებას სთავაზობს) ასევე ისრაელთან თავისუფალი სავაჭრო ზონის შექმნაზე. ორივე ქვეყანამ თანხმობა განაცხადა „ერთი სარტყელი, ერთი გზის“ (“One Belt, One Road”) პროგრამაში ჩართვაზე.

დასკვნა

ჩინეთი მზარდი ეკონომიკის მქონე ქვეყანაა, რომელმაც თითქმის მთელი მსოფლიო მოიცვა და შეაღწია ისეთ რეგიონში, როგორიცაა ახლო აღმოსავლეთი. პეკინის მმართველ წრეებში სჯერათ, რომ სწორედ ეკონომიკური ინტეგრაციითა და თანამშრომლობითაა შესაძლებელი რეგიონში დაძაბული სიტუაციის განმუხტვა. მიუხედავად ფართოდ გავრცელებული საგარეო პოლიტიკის ექსპერტთა მოსაზრებისა, რომ ჩინეთი რეგიონში ამერიკის უკან დახვეის შედეგად დარჩენილ ვაკუუმს ავსებს და გავლენის მოპო-

ვებას ცდილობს, პეკინში ყველანაირ მოტივს უარყოფენ გარდა ეკონომიკური თანამშრომლობისა.მათი ძირითადი საზრუნავი სწორედაც ენერგეტიკული რესურსების მარაგის შევსება და ნავთობზე ხელმისაწვდომობაა. ამის უზრუნველსაყოფად ჩინეთი, ცდილობს რეგიონში მშვიდობის შენარჩუნებას, უხვად გასცემს გრანტებს და იწყებს ბაზების მშენებლობას.ზემოთ მოყვანილი რიცხვებიც ნათლად მეტყველებს თუ რა სახის ხარჯი გასწია ჩინეთმა.ამ ყველაფრის შედეგად, რა თქმა უნდა ვითარდება ახლო აღმოსავლეთი, ცალკეული ქვეყნების კეთილდღეობის ზრდისა და ინტეგრაციის ხარჯზე.თუმცა რეგიონულ პოლიტიკურ კლიმატზე გავლენის მოსახდენად ჩინეთს ჯერ კიდევ ბევრი აკლია.

ბამოყენებული ლიტერატურა:/REFERENCES:

- U.S Energy information administration, Internet: <https://www.eia.gov/>; American Energy Information Administration. Last visit 01.25.2019
- <https://data.worldbank.org/indicator/> Internet. Last visit. 01.25.2019
- <https://tradingeconomics.com/china/gdp-growth-annual> Internet. Last visit. 01.25.2019
- <http://www.worldstopexports.com/> Internet. Last visit. 01.23.2019
- <http://www.stats.gov.cn/english/> National Bureau of statistics of China
- Xiangming .Chen.2014. China and the Middle East: More Than Oil. Internet. <http://citeseerx.ist.psu.edu> last visit. 01.23.2019
- XI.CHEN .2018. China in the Post-Hegemonic Middle East: A Wary Dragon ?. Internet. <HTTPS://WWW.E-IR.IN.FOFO/> . Last View. 01.25.2019
- Scobell. Andrew, Nader .Alireza.2016. China in the Middle East. Internet. <http://www.rand.org/> .Last website. 01.25.2019
- Fulton .Jonathan. China’s power in the Middle East is rising. Internet. Christina. Internet. <http://www.css.ethz.ch/> . Last visit. 01.25.2019

- Fulton .Jonathan. China's power in the Middle East is rising. Internet. <https://www.washingtonpost.com>. Last visit. 01.25.2019
- Daniels.Owen. China in the Middle East: Behind Xi's economic charm offensive. Internet. <https://nationalinterest.org/>
- <https://www.aljazeera.com>. The Internet. 01.25.2019

CHINA'S ROLE IN THE MIDDLE EAST'S ECONOMIC DEVELOPMENT

Ucha Chitidze,
PhD student of TSU

RESUME

The Chinese economy has been developing for the last few decades and thus creates an interesting precedence in the world. The economic progress of the country began after the 1978 reforms. For Today, its economy after U.S is the second world's largest and By purchasing power parity(PPP), it exceeds the United States (The World Bank2018).

As for the Middle East, it is one of the unresolved challenge of the modern world. In one side the tense relations between Israel and Palestine' crisis of Syria and Iran's nuclear program, and on the other side, the interests of external forces create a difficult situation in a region. China has been trying to deepen relations with the region over the past decade, and not only in economic section. In the Middle East, such large states as Turkey, Russia, Iran and the United States are playing political games. So China's attempts to deepen positions in the region may cause some problems.

The research methodology is qualitative. Thes case study, analysis of secondary sources will be utilized. The information was collected on the basis of secondary sources: papers, articles, official statements on the Internet. Research question: What changes have been brought by Chinese investments in the region of Middle East.

Key words: China; Middle East; "One Belt, One Road", Investment.